

Toimintakertomus 2017

Työryhmä

Milka Lahnalammii-Vesivalo (pj)

Sampo Alhonsuo

Miia Armila-Paalasmaa

Sanna Atrila

Raakel Heikkinen

Hanna Heiskanen

Ville Kajala

Teija Korpiaho

Jaana Rantama

Nina Sjöman

Tommi Tulonen

Ulkoasu ja taitto

Recommended Finland Oy

Kuvat

Henkilökuvat: Peter Mickelsson, Suomen Pankki

Paino

Grano Oy, 2018

Sisältö

Finanssivalvonta lyhyesti.....	3
Johtajan katsaus.....	4
Strategia 2017–2019.....	6
Finanssimarkkinoiden tila	7
Uusi maksupalveludirektiivi avaa kilpailua pankkitoimialalla	10
Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta.....	11
Sijoitustuotteiden myynnin valvonta	15
Säätelyn vuosi lyhyesti.....	16
Johtokunta	20
Johtoryhmä	21
Liitteet.....	22

Kun vuosilukua ei ole erikseen ilmoitettu, tekstissä viitataan kertomusvuoteen 2017.

Finanssivalvonta lyhyesti

Finanssivalvonta on sekä Suomen rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen että makrovakuusviranomainen. Olemme osa Euroopan finanssivalvontajärjestelmää ja euroalueen yhteistä pankkivalvontaa.

Tavoitteenamme on turvata finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta sekä edistää asiakkaiden, sijoittajien ja vakuutettujen suojaa. Valvontamme laadun ja tehokkuuden tulee olla eurooppalaista kärkitasoa. Valvottaviamme ovat mm.

- pankit
- vakuutus- ja eläkelaitokset
- muut vakuutuslalla toimivat
- sijoituspalveluyritykset
- rahastoyhtiöt
- arvopaperikeskus
- pörssi

Lisäksi valvomme listayhtiöiden tiedonantovelvollisuutta ja kaupankäyntiä arvopapereilla. Toimintamme rahoittavat pääosin valvottavat. Asiantuntijaorganisaatiomme vahvuus oli vuoden lopussa 180.

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan itsenäinen.

Finanssivalvonta valvoo, että

- sen valvottavien toiminta on terveellä perustalla, ja että valvottavilla on riittävästi pääomia toiminnasta aiheutuvien riskien ja tappioiden kattamiseen sekä kyky selviytyä sitoumuksista
- asiakkaille ja sijoittajille annettu informaatio tuotteista, palveluista, palveluntarjoajista ja liikkeeseenlaskijoista on laadultaan hyvää
- menettelytavat finanssimarkkinoilla ovat asianmukaiset
- maksujärjestelmät ovat turvallisia

Johtajan katsaus

Suomen finanssisektori on edelleen hyvässä kunnossa. Pidemmällä tähtäimellä sen kannattavuus on kuitenkin altis toimintaympäristön ja kilpailuaseman merkittävälle muutoksille sekä digitalisaation haasteille. Tästä syystä toimijat ovat ryhtyneet merkittäviin kehityshankkeisiin ja huomattaviin rakennejärjestelyihin.

Erityisen suuria rakenteisiin liittyvät muutokset ovat olleet työeläkejärjestelmäsämme. Suomalainen, pääosin yksityisille toimijoille hajautettu ja riskeltään jaettu eläkejärjestelmä on sosiaaliturvalähtöinen. Toimijoiden tehtävänä on tarjota monipuolinen, palvelutasoltaan ja sijoitustuotoiltaan kilpailtu tehokas kanava lakisääteiselle työeläketurvalle. Vaikka hajautetun mallin avulla pyritään välttämään keskittymisen riskit, kehitys

tuntuu nyt kulkevan täsmälleen päinvastaiseen suuntaan. Hajautus on supistunut ja keskimääräinen toimijakoko kasvanut. Miettimään väistämättä jää, ovatko nämä sosiaaliturvan toimeenpanon rakennemuutokset oikeasuuntaisia järjestelmän tavoitteet ja tehtävä huomioiden.

Finanssivalvonnan tehtävänä on myös rakennemuutosten osalta valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat säännöksiä, määräyksiä ja toimilupansa ehtoja. Tehtävämme on osaltamme varmistaa finanssimarkkinoiden sekä sen osien ja toimijoiden vakaa toiminta.

Sääntely muuttaa merkittävästi finanssimarkkinoita

Kuluvan vuoden aikana tulee voimaan huomattava määrä uutta sääntelyä maksupalveluihin, sijoituspalveluihin ja vakuutus-toimintaan. Uuden sääntelyn voimaantuloa on valmisteltu kauan, ja se on edellyttänyt sekä toimijoilta että valvojalta investointeja uusiin it-järjestelmiin, sisäisten prosessien muokkausta ja henkilökunnan kouluttautumista.

Sijoituspalveluita koskevaa MiFID II -sääntelyä voi pitää pääomamarkkinoiden suurimpana sääntelymuutoksena sitten finanssikriisin. Sen tärkeimpiä tavoitteita on edistää sijoittajansuojaa ja pääomamarkkinoiden tehokkuutta lisäämällä avoimuutta tuotteiden hinnoista ja välittäjien palkkioista. Samalla myös muuta sijoittajansuojaa koskevaa sääntelyä tarkennetaan.

Finanssivalvonnan jo vuosia korostamat, esimerkiksi toimijoiden tuotehallintaa koskevat toimintamallit saavat nyt virallisen sään-

telystatuksen. Sääntelyn implementoinnissa tuli kuitenkin takapakkia, koska siinä otettiin käyttöön ns. kevytsipa-malli. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että tämän mallin valitsevat toimijat voivat antaa sijoitusneuvoja ja myydä sijoitustuotteita jopa aikaisempaa kevyemmillä vaatimuksilla.

Vielä viime keväänä Finanssivalvonta joutui sanktioimaan vakiintuneita toimijoita huonosta sijoitusneuvonnasta. Mielestäni ei ole tarkoituksenmukaista keventää sääntelyä sellaisten toimijoiden osalta, joilla on jo lähtökohtaisesti heikompi sijoituspalveluihin liittyvä ammattitaito ja kokemus sijoituspalveluiden tarjonnasta.

Asuntoluottoja on katsottava makrovakauden näkökulmasta

Valvottavien ja valvojan näkemykset eivät aina ole yhtenevät makrovakauskysymyksissä. Makrovakausselvonnasta vastaavana viranomaisena Finanssivalvonnan tehtävänä on huolehtia siitä, että rahoitusjärjestelmä säilyy vakaana myös pidemmällä tähtäyksellä.

Taloushistoriasta löytyy lukuisia esimerkkejä luotonuksen ylilyönneistä ja sen seurauksista. Ylivelkaantumisen oli merkittävä rooli sekä Suomen 1990-luvun alun lamassa että vuonna 2008 kärjistyneessä kansainvälisessä finanssi- ja talouskriisissä. Tällä hetkellä liiallisen kasvuoptimismin, ripeän luotonuksen kasvun ja lainanhoitokulttuurin heikentymisen seurauksia yritetään suitsia pohjoisissa naapurimaissamme. On helpompaa varautua ennakoita kuin korjata tehtyjä virheitä – niin meillä kuin muuallakin.

Kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvun jarruttamiseksi Finanssivalvonta on ker-

tonut harkitsevansa lainakaton parametrien kiristämistä. Lainakatto sen nykyisessä muodossa ei ole kuitenkaan erityisen tehokas makrovakaussinstrumentti. Lainakatto olisi asetettava suhteessa ostettavan asunnon arvoon, ja sen pitäisi kattaa myös muut kuin pankkien myöntämät lainat. Yhdessä muiden viranomaisten kanssa Finanssivalvonta valmistelelee lisäksi uusien lainanottajien taloudellisen tilanteen huomioonottavien makrovakaussinstrumenttien ottamista mukaan lainsäädäntöön.

Viime aikoina pankit ovat alkaneet markkinoita myös pitkiä asuntoluottoja. Koska historiassa laina-aikojen piteneminen on näkynyt myös velkaantumisen kasvuna, tarvitsemme lainsäädäntöön keinoja laina-aikojen rajoittamiseen, mikäli asuntolainojen keskimääräinen laina-aika edelleen jatkaa kasvuaan. Lainaa-aikojen pidentymisen ohella myös taloyhtiölainojen kasvanut merkitys uusien asuntojen markkinoinnissa on aihe huoleen.

Kulutusluottojen kasvu on antanut meille aiheen selvittää tarkemmin kasvun taustoja ja pankkien luotonmyöntökriteerejä. Alustavan selvityksen mukaan kriteereissä on parannettavaa. Selvitys on kohdistunut myös ulkomaisiin kulutusluottoja Suomeen tarjoaviin luottolaitoksiin. Tämän lisäksi osa luotonmyönnöstä tapahtuu toimilupavaatimusten ulottumattomissa. Kattava positiivinen luottorekisteri helpottaisi merkittävästi luotonmyönnön volyymin arviointia, ja se olisi myös tehokas väline ylivelkaantumisen estämiseen.

Asiakkaan turvallisuudesta ei voida tinkiä digitalisaatiossa

Vakiintuneet toimijat ovat jatkaneet digitalisaatioon liittyviä kehitysprojektejaan, jotta ne voivat vastata uusien, ketterien fintech-toimijoiden kilpailuun ja asiakkaiden muuttuneisiin vaateisiin. Digitalisaatio on muuttanut ja muuttaa mm. valvottavien sisäisiä prosesseja, asiakaspalvelua, sijoitusneuvontaa, varainhoitoa, luotonmyöntöä, vakuutuskorvausvaatimusten käsittelyä, compliance-monitorointia – vain muutamia toimintoja mainitakseni. Pilvipalvelut, big data ja keinoäly antavat mahdollisuuden uusiin innovaatioihin ja suuren datamassan hyödyntämiseen.

Antaessaan tulkintoja uuden sääntelyn noudattamisesta ja arvioidessaan uusien hakijoiden toimilupaedellytyksiä Finanssivalvonta ottaa huomioon myös turvallisuustekijät, kuten asiakkaan tietosuojan ja tietoturvan sekä toimijan varautumisen kyber-riskeihin. Näistä ei voi tinkiä missään vaiheessa. Kun pankit esimerkiksi avaavat maksupalveluja kilpailulle uuden maksupalvelusääntelyn mukaisesti, niiden pitää pystyä huolehtimaan toimijan asianmukaisesta tunnistamisesta. Lisäksi kolmannella osapuolella voi olla pääsy ainoastaan asiakkaan sallimiin tietoihin – tunnistetietojen avulla pystyy näkemään esimerkiksi asiakkaan terveyttä koskevia tietoja.

Toistan edelleen viime vuonna sanoamani: toimintaympäristön muutoksesta ja digitalisaatioon panostamisesta huolimatta valvottavan tulee pystyä hallitsemaan perusliiketoimintansa, panostaa riittävästi riskienhallintaan ja täyttää hyvän hallinnon vaatimuk-

set. Oman toiminnan, sen toimiluparajojen ja vastuiden tunteminen on yritysjohdon perustehtävä. Valitettavasti liian usein törmäämme valvottaviin, joissa kaikki paukut on kilpailun paineessa kohdistettu uusiin kehityshankkeisiin perusasioiden kustannuksella.

Finanssivalvonta selvittää vuosittain peruspankkipalvelujen saatavuutta ja hinnoittelua. Saatavuus on heikentynyt erityisesti verkkopalvelu- ja maksukorttiasiointiin kykenemättömien asiakkaiden osalta. Palvelujen digitalisoituminen näkyy yhteiskunnassamme yhä laajemmin eikä sitä kehitystä voi pysäyttää. Palveluntarjoajien on kuitenkin otettava huomioon myös se osa asiakaskuntaansa, joka ei syystä tai toisesta kykene hyödyntämään digitaalisia palveluita.

Nordean siirtyminen Suomeen vahvistaa pankkiunionia

Syyskuun alun kokouksessaan Nordea Bank AB:n hallitus päätti käynnistää valmistelut pankin pääkonttorin siirtämiseksi Tukholmasta Helsinkiin. Lopullisen päätöksen tekee yhtiökokous 15.3.2018.

Euroalueen vakauden kannalta olisi toivottavaa, että mahdollisimman monet suurista pankeista olisivat yhteisen pankkivalvonnan ja kriisinratkaisuneuvoston alaisuudessa. Suomen pankkisektorille Nordean muutto tarkoittaisi kilpailuedellytysten tasapuolistumista, kun suurin osa pankkisektorista tulisi samanlaisen sääntelyn ja valvonnan piiriin. Valvonnan kannalta muutos vastuunjaossa olisi suuri: Ruotsin Finansinspektionenin sijaan valvonnasta vastaisi EKP tiiviissä yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa. Finanssivalvonnalle muutos toisi merkittä-

västi lisää työhaasteita ja tarvetta lisärekrytointeihin, sillä Finanssivalvonta tekisi 75 % valvontatyöstä.

Nordean siirtyessä Suomeen valvojan pitää määrittää sille pääomavaatimukset. EKP tekee yhdessä Finanssivalvonnan kanssa Nordealle kattavan arvion, joka sisältää mm. arvion Nordean taseen saamisten laadusta sekä stressitestin. Näiden perusteella määritetään, mikä olisi Nordean riskitasoa vastaava valvojan lisäpääomavaatimus. Ruotsin valvojan ja EKP:n asettamia pääomavaatimuksia vertailtaessa pitää ottaa huomioon, minkä laatuilla pääomilla vaatimus pitää täyttää ja miten sitova vaatimus on. Vertailua vaikeuttaa myös se, että vaatimusten läpinäkyvyydessä on eroja valvojen välillä.

Sen sijaan Nordean pääomitusta koskevat makrovakausvaatimukset pysyvät pitkälti ennallaan, ja muissa pohjoismaissa käytössä olevat makrovakausinstrumentit tunnustetaan vastavuoeroisesti sääntelyn puitteissa.

Finanssivalvonta vastaa toimialan muutoksiin

Finanssivalvonnan alkutaipaleella pyrittiin yhtenäistämään valvonnan toimintatapoja pankki- ja vakuutusvalvonnan välillä, koska nähtiin, että näin saataisiin uudelle valvojalle huomattavia synergiaetuja. Tärkeää oli myös eri valvontakulttuurien yhtenäistäminen. Valvonnan vaatimusten yhä kasvaessa Finanssivalvonta on muuttanut organisaationsa sektorikohtaiseksi; yksittäiset osastot kattavat vakuutus-, pankki-, taloudellinen analyysi- (ml. makrovakausvalvonta) sekä markkina- ja menettelytapa-asiat. Muutos

helpottaa meitä syventämään valvontaamme ja parantamaan ajantasaista kommunikatiotamme valvottaviemme kanssa, ja vastaamme näin sidosryhmätutkimuksessa esitettyyn palautteeseen.

Finanssivalvonnan budjetti on koko sen toimiajan ollut erittäin tiukka. Jossain pisteessä liian tiukka resursointi saattaa syödä valvonnan uskottavuutta. Osaksi mahdollisen Nordean pääkonttorisiirron ja osaksi valvonnan vaatimusten kasvun vuoksi vahvistamme tänä vuonna resurssijamme valvonnan eri osa-alueilla. Pankkivalvonnassa minimiresursoinnin määrittävät EKP:n kriteerit.

Tehostamme samalla toimintaamme esimerkiksi kehittämällä raportointiämme ja sähköistä asiointiämme sekä keskittymällä entistä tiukemmin strategisesti merkittäviin alueisiin sekä hyvään esimiestyöhön. Vastikään julkistettujen ilmapiiiritutkimuksen tulosten mukaan työilmapiirimme on parantunut. Tältä pohjalta on helppoa ponnistaa suuriin muutoksiin.

Kiitokset koko henkilökunnalle hyvästä työstä!

Helsingissä 21.2.2018

Anneli Tuominen

Strategia 2017–2019

Kertomusvuonna Finanssivalvonta noudatti strategiaa vuosille 2017–2019. Strategiassa koros-

tetaan toimintaympäristön mukana kehittyvää valvontaa, joka sisältää innovaatiomyönteisen ilmapiirin edistämisen.

Henkilökuntaan panostaminen on nostettu painopistealueeksi.

VISIO

**Valvonnan
laatu ja tehokkuus on
eurooppalaista kärkitasoa**

**Uudistuva,
Vastuullinen,
Tuloksellinen,
Yhdessä**

ARVOT

Turvaamme finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta sekä asiakkaiden, sijoittajien ja vakuutettujen suojaa

MISSIO

Strategiset tavoitteet

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

- Torjumme finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta uhkaavia riskejä oikeasuhtaisella toiminnalla
- Määritämme valvonnan syvyyden valvottavan riskipitoisuuden ja asian merkittävyyden perusteella
- Painotamme työssämme tarkastuksia ja teema-arvioita
- Mukautamme toimintaamme pankki-, vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden muutoksia vastaavasti
- Painotamme eurooppalaisessa sääntely- ja valvontatyössä Suomen finanssimarkkinoiden kannalta kriittisiä osa-alueita
- Mitoitamme valvontatyömme vastaamaan rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta merkittävien sivuliikkeiden merkitystä Suomen finanssimarkkinoiden vakaudelle
- Tiivistämme yhteistyötä pohjoismaisten valvojen kanssa Suomen finanssimarkkinoiden vakauden ja luottamuksen edistämiseksi
- Edistämme innovaatiomyönteistä ilmapiiriä finanssisektorilla

Laadukas ja tehokas

- Edistämme yhtenäisten riskiperusteisten valvontakäytänteiden muodostumista EU:ssa
- Hyödynnämme EU-viranomaisten ohjeistusta ja EKP:n valvontakäytäntöjä kattavasti
- Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuudet täysipainoisesti
- Prosessimme ovat standardisoituja ja tehokkaita
- Raportointi- ja analyysijärjestelmämme ovat ajan tasalla

Asiantunteva ja arvostettu

- Henkilöstöllämme on vahva tavoitteitamme tukeva osaaminen
- Luomme edellytykset jatkuvalle työssä oppimiselle
- Esimiestyömme on kannustavaa ja muutoksen johtamiseen painottuvaa
- Olemme digitalisaation osaaja finanssisektorilla
- Olemme arvostettu finanssialan ammattilaisten työnantaja
- Viestintämme on proaktiivista

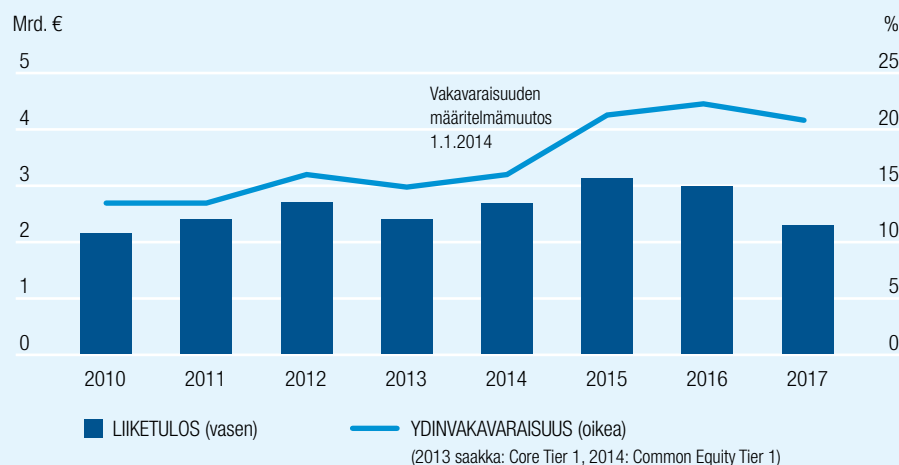
Finanssimarkkinoiden tila

Suomen talouden noususuhdanne vahvistui vuonna 2017 kansainvälisen talouden vetämänä. Talouden elpyminen ja rahoitusmarkkinoiden hyvä vire kohensivat myös finanssisektorin toimintaedellytyksiä.

Laaja-alaista kasvua tuki viennin ja kotimaisen kysynnän aiempia vuosia parempi kehitys. Yritysten investoinnit ja liikevaihto kasvoivat samalla kun luottamusindikaattorit kuvasivat positiivisia näkymiä yritystoiminnassa. Kotitalouksien luottamus omaan ja koko maan talouskehitykseen oli vahvaa.

Finanssivalvonnan analyysissa käytettävää pankkisektorin määritelmää laajennettiin vuonna 2017. Laajennuksen myötä pankkisektoriin kuuluvat myös muut kotimaiset luottolaitokset (Kuntarahoitus Oyj, Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj, Nordea Rahoitus Oy, Handelsbanken Rahoitus Oyj). Edellä mainitut yhteisöt on lisätty takautuvasti kuvioiden aikasarjoihin. Laajennetun määritelmän mukaiset vakavaraisuusluvut ja keskeiset kannattavuuden tunnusluvut ovat hieman korkeammat kuin aikaisemman määritelmän mukaiset.

Kotimaisen pankkisektorin liike-tulos ja ydinvakavaraisuus

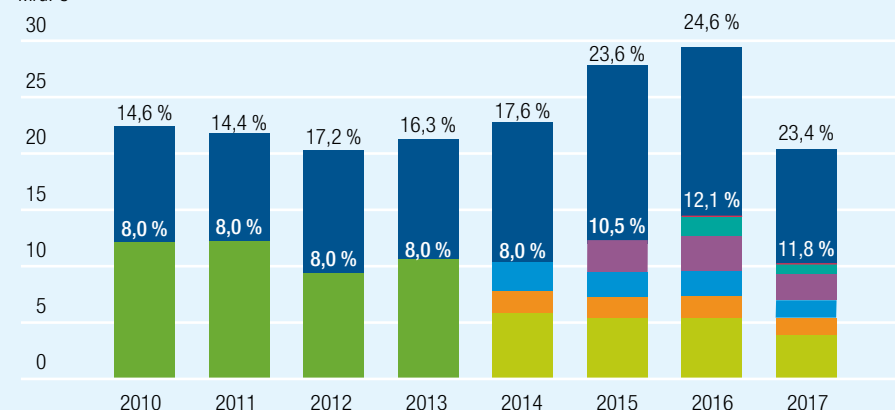

Lähde: Finanssivalvonta.

Kotimaisen pankkisektorin omat varat

Kokonaisvakavaraisuusuhdeluku pylvään yläpuolella ja vakavaraisuusvaatimus pylväässä.

Mrd. €

- YLEISEN VAKAVARAISUUSVAATIMUKSEN JA LISÄPÄÄOMAVAATIMUKSET YLITTÄVÄT OMAT VARAT
- MUUTTUVA LISÄPÄÄOMAVAATIMUS (0–2,5 %)
- OSII-VAATIMUS (0,5 % DANSKE BANK JA KUNTARAHOITUS, 2,0 % NORDEA PANKKI SUOMI JA OP RYHMÄ)
- KIINTEÄ LISÄPÄÄOMAVAATIMUS (2,5 %)
- TIER 2 -VAATIMUS (2,0 %)
- AT1 -VAATIMUS (1,5 %)
- CET1 -VAATIMUS (4,5 %)
- BASEL II -VAATIMUS (8,0 %)

Lähde: Finanssivalvonta.

◀ Nordean rakennemuutoksen myötä Nordea Pankki Suomi Oyj ei enää sisällynyt Suomen pankkisektorin lukuihin vuonna 2017, mikä selitti liike-tuloksen ja vakavaraisuusuhdeluvun laskua.

Vakavaraisuutta heikensi vuonna 2017 myös Euroopan keskuspankin OP Ryhmän riskipainoille asettama alaraja.

Kertyneiden voittovarojen kasvu, oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlasku sekä sisäisten mallien käytön laajentuminen hidastivat vakavaraisuuden heikkenemistä.

► SCR-suhde = oma varallisuus jaettuna vakavaraisuusvaatimuksella

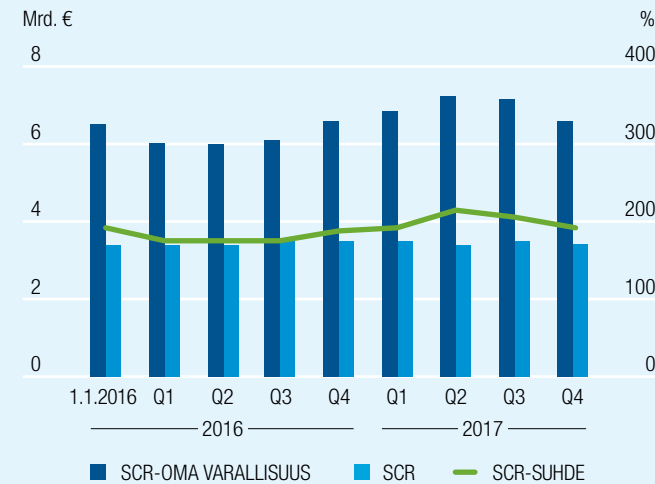
► If Vahinkovakuutusyhtiö sisältyy 30.9.2017 asti (Ifin Suomen sivuliikkeen tiedot eivät mukana sektorin luvuissa).

Kotitalouksien kulutus ja kotitalouslainojen kasvu oli kuitenkin nopeampaa kuin käytävissä olevien tulojen kasvu, joten säästämisaste oli negatiivinen ja velkaantuminen kasvoi. Asuntomarkkinoilla jatkui maan sisäisten hintaerojen kasvu.

Yhdysvalloissa ja Britanniassa keskuspankit nostivat ohjauskorkoa talous- ja inflaationäkymien perusteella. EKP:n¹ kasvua tukeva rahapolitiikka jatkui arvopapereiden osto-ohjelmalla. Lyhyet euribor-korot olivat koko vuoden negatiivisia ja pitkät korot erittäin matalia. Vaihtoehtoisten sijoituskohteiden alhaisten tuottojen ja yleisen suhdannenousun vallitessa osakekurssit kehittyivät suotuisasti niin Suomessa kuin kaikilla keskeisillä osakemarkkinoilla. Myös rahastopääomat kasvoivat nopeasti vuoden aikana; nettomerkinnot olivat positiivisia lisäten pääomia, ja markkina-arvot nousivat. Kaikkien rahastotyyppien, paitsi rahamarkkinarahastojen, pääomat kasvoivat.

Volatiliteetti osakemarkkinoilla oli melkein koko vuoden ajan erittäin alhaista ja kuvasti siten yleistä rauhallista tunnelmaa sijoittajien keskuudessa. Samoin erilaiset riskilisiä ja korkoerot joko kaventuivat tai olivat matalalla tasolla ilman isoja muutoksia.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen valtion lainakoroissa ja korkoeroissa ei tapahtunut suuria muutoksia vuoden aikana.

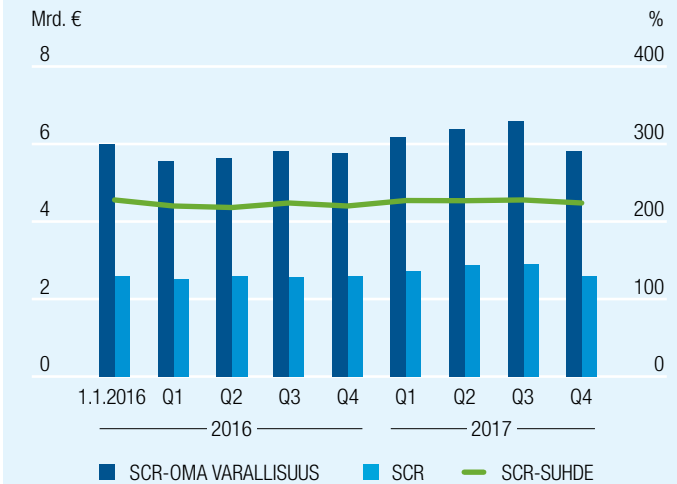
Pankkisektorin vertailukelpoinen tulos pysyi ennallaan ja vakavaraisuus oli vahva

Pankkisektorin vertailukelpoinen tulos pysyi edellisvuoden tasolla. Pääomamarkkinoiden suotuisa kehitys nosti arvopaperisidonnaisia palkkiotuottoja erityisesti kertomusvuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Luottokannan

volyymin kasvu ja edullinen varainhankinta edesauttoivat korkokatteen positiivista kehitystä erittäin kilpailuilla asuntolainamarkkinoilla. Arvon alentumiset pysyivät edelleen alhaisina eikä luottokannan laadussa ollut havaittavissa heikentymistä.

Toimialamurrokseen ja toisaalta digitalisaatioon liittyvät kehittämishankkeet nostivat pankkisektorin kuluja. Vertailukelpoinen vakavaraisuus koheni ja oli selvästi vahvempi kuin Euroopassa keskimäärin. Pankkisektorin vakavaraisuuspuskuri mahdollisti mittavat

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

liiketoiminnan kehittämishankkeet. Osa järjestämishankkeista otettiin käyttöön kertomusvuoden aikana, ja niistä odotetaan tehostamishyötyjä ja tuottoja lähitulevaisuudessa.

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus hyvä, maksutulo ei kasvanut

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi hyvällä tasolla. Sijoitusmarkkinoiden kehitys oli vakuutusyhtiöiden kannalta suotuisa. Korkotason nousu

¹EKP = Euroopan keskuspankki.

pienensi pitkäaikaisen vastuuvelan määrää, mikä näkyi nousuna vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta kuvaavassa SCR-suhteessa². Osakekurssien nousu paransi sijoitustuottoja, henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot jäivät kuitenkin sektorin tasolla viime vuodesta.

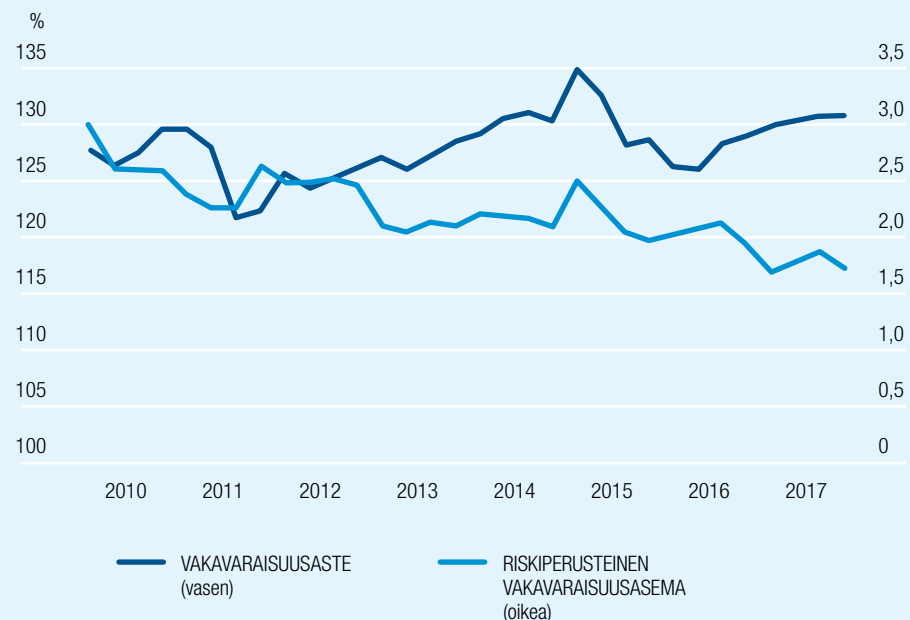
Henkivakuutusyhtiöiden maksutulo pysyi samalla tasolla kuin vuosi sitten. Vakuutus-
 ten uusmyynti oli edelleen vaiheaa. Vahinko-
 vakuutusyhtiöiden maksutulon kasvu on ollut
 pysähdyksissä jo vuoden 2015 alusta lähtien.
 Kilpailutilanteen kiristyminen laski vahinko-
 vakuutusyhtiöiden lakisäästeisten vakuutus-
 ten maksutuloa. Kahden suurimman toi-
 mijan markkinaosuus oli yhteensä noin
 kolme neljänestä suomalaisten vahinko-
 vakuutusyhtiöiden maksutulosta.

Talouden elpyminen kohensi myös finanssisektorin toimintaedellytyksiä.

Sijoitustuotot paransivat työeläkesektorin vakavaraisuutta

Elpynyt talouskasvu, runsas likviditeetti ja valtion velkakirjojen alhainen tuottotaso pitivät yllä osakkeiden ja luottoriskillisten velkakirjojen kysyntää. Osakkeet ovat suurin sijoitusluokka eläkelaitosten sijoitusvarallisuudessa. Eläkelaitosten sijoitusten painotettu keskituotto ylitti vastuuvelan tuottovaa-
 teen, mikä paransi vakavaraisuusastetta. Työeläkelaitosten vakavaraisuutta koskeva uusi sääntely tuli voimaan 1.1.2017. Uuden sääntelyn mukaisessa riskiperusteisessa vakavaraisuusasemassa ei tapahtunut merkittävää muutosta vuoden aikana. Työeläkeyhtiöiden maksutulo kasvoi palkkasumman kasvun myötä.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys 2010–2017

Lähde: Finanssivalvonta.

▲ Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vuoden 2017 vakavaraisuusasema ei ole vertailukelpoinen edellisten vuosien kanssa.

Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuvelalla.

Vakavaraisuusasema on vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhde.

²SCR = Solvency Capital Requirement, vakavaraisuuspääomavaatimus.

Uusi maksupalveludirektiivi avaa kilpailua pankkitoimialalla

Uuden maksupalveludirektiivin (Payment Services Directive³, PSD2) tavoitteena on saattaa erilaiset maksupalvelut nykyistä laajemmin sääntelypiiriin sekä saattaa maksupalvelujen sääntely vastaamaan markkinoilla tapahtunutta kehitystä. Tavoitteena on myös avata kilpailua pankkitoimialalla. Lisäksi uudistuksella lisätään maksamisen turvallisuutta ja parannetaan kuluttajansuojaa.

Direktiivi tuli kansallisesti voimaan 13.1.2018. Maksupalvelulakia koskevat lainsäädäntömuutokset valmisteli oikeusministeriön johtama työryhmä ja maksulaitoslakiin tehtävät muutokset valmisteltiin valtiovarainministeriössä.

Keskeiset muutokset maksupalvelulainsäädäntöön

Maksupalvelulain soveltamisalaa laajennetaan tuomalla ns. kolmannet palveluntarjoajat sääntely- ja valvonnan piiriin. Uusia maksupalveluiden tarjoajia ovat

- maksutoimeksiantopalvelun tarjoajat
- tilitietopalvelun tarjoajat.

Maksutoimeksiantopalveluissa asiakas antaa maksutoimeksiannon, jonka palveluntarjoaja käynnistää asiakkaan tilitä. Tilitieto-

palvelussa asiakas saa palveluntarjoajalta verkkopalvelussa kootusti tiedot kaikista maksutileistään eli voi esimerkiksi tarkastella kahdessa pankissa olevien tilien tapahtumia yhden sovelluksen kautta. Asiakas voi saada tilitietopalveluna myös muita taloudenhallintaan liittyviä palveluita.

Tilinpitäjäpankkien on mahdollistettava uusille palveluntarjoajille pääsy asiakkaiden tileille asiakkaan suostumuksen perusteella. Tilinpitäjäpankkien on rakennettava rajapinnat, joita uudet palveluntarjoajat voivat hyödyntää. Maksutoimeksiantopalvelun tarjoajalla ja tilitietopalvelun tarjoajalla on oikeus hyödyntää maksutiliä pitävän pankin asiakkaalle tarjoamia vahvan tunnistamisen menettelyjä.

Direktiiviä täydennetään EBAn⁴ ohjeilla (guidelines) sekä EBAn valmistelemilla teknisillä standardeilla (RTS⁵), jotka annetaan Euroopan komission asetuksina. Merkittävistä näistä on komission asetus teknisistä sääntelystandardeista, joka koskee asiakkaan vahvaa tunnistamista ja turvallista kommunikaatiota ja jonka komissio hyväksyi 27.11.2017. Suoraan sovellettava asetus tulee voimaan 18 kk kuluttua sen julkaisusta virallisessa lehdessä, ja sen odotetaan tulevan voimaan syksyllä 2019.

Uudistus lisää maksamisen turvallisuutta ja parantaa kuluttajansuojaa.

Siirtymäaika PSD2:een haasteellinen sekä alan toimijoille että valvojalle

Kansallisten lainmuutosten ja komission asetuksen eriaikaiset voimaantulot tuovat haasteita sekä pankeille uusien rajapintojen toteuttamisessa että palveluntarjoajille uusien maksupalveluiden tarjoamisen aloittamisessa.

Finanssivalvonta antoi 10.1.2018 kannanotton siirtymäajan tilanteesta. Kannanotossa Finanssivalvonta linjasi palveluntarjoajien menettelytavoista uusien maksupalvelujen tarjoamisessa ja korosti maksupalvelujen turvallisuutta ja asiakkaan tietosuojaa myös uusien palvelujen käytössä. Finanssivalvonta kannustaa kaikkia osapuolia täyttämään asetuksen tekniset

turvallisuusvaatimukset mahdollisimman pian jo ennen sen voimaantuloa.

Finanssivalvonta tukee toimialaa muutoksissa

Finanssivalvonta on perustanut PSD2-seurantaryhmän, jonka tavoitteena on välittää toimialalle ajankohtaista tietoa aiheesta, keskustella tulkintakysymyksistä, antaa ohjeistusta sekä vastata toimijoita askaruttaviin kysymyksiin. PSD2-seurantaryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa, ja sen toiminta jatkuu arviolta ainakin kesään 2019 asti. Finanssivalvonta jakaa seurantar ryhmässä käsiteltyä materiaalia verkkosivullaan, jotta kaikki asiasta kiinnostuneet saavat tietoa.

³Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366 maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/1001/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta, julkaistiin 23.12.2015. Tämä niin sanottu toinen maksupalveludirektiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 13.1.2018. | ⁴European Banking Authority, Euroopan pankkiviranomainen. | ⁵RTS = Regulatory Technical Standard.

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

Suomen finanssisektori on edelleen vakaa, mutta rakennemuutokset sekä pankki-, vakuutus- että arvopaperisektoreilla jatkuivat. Muutosten odotetaan jatkuvan edelleen tänä vuonna: Nordea valmistelee pääkonttorinsa muuttoa Suomeen, ja myös digitalisaation aiheuttamat muutospainemat finanssisektorilla tarkoittavat, että rakennemuutoksia nähdään todennäköisesti myös tulevaisuudessa.

Finanssivalvonta toteutti vuoden aikana 14 teema-arviota. Kulutusluottojen voimakkaan kasvun johdosta toteutettiin loppuvuodesta luottolaitosten kulutusluotonantoa koskeva teema-arvio, jonka kohderyhmään sisältyivät myös rajan yli kulutusluottoa tarjoavat ulkomaiset toimijat. Tarkastuksia Finanssivalvonta teki 27 kappaletta.

OECD:n⁶ yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä (FATF⁷) on tekemässä maa-arviota Suomesta. Maa-arviovalmistelut alkoivat Finanssivalvonnassa vuonna 2017, ja työ jatkuu kunnes Suomen maa-arvioreportti on käsitelty FATFin yleiskokouksessa helmikuussa 2019. Osana tarkastuskäynnin touko-kesäkuun vaihteessa 2018.

Finanssivalvonnan vuotuinen seminaari jatkoi edellisenä vuonna aloitettua Finanssialan digitalisaatio -teemaa ja keräsi noin 330 osallistujaa. Finanssialan digitali-

saatioon, tekoälyyn ja kilpailukykyyn keskittyneen seminaarin aiheet olivat Anneli Tuomisen avauspuheenvuoron lisäksi ”*Digitalisation, the financial sector and society*”, ”*How to build AI for the financial sector*”, ”*The Commission’s approach to financial sector digitalisation*” ja ”*Keys to success in the new competitive environment*”.

Pankkisektori

Nordean hallitus päätti syyskuussa aloittaa pääkonttorin siirtoon kohdistuvat valmistelut. Finanssivalvonnassa on varauduttu muutokseen uudistamalla pankkivalvonnan organisaatorakenne, suunnitelmalla tarvittavia rekrytointeja ja aloittamalla pääkonttorin siirtoon liittyvän toimilupahakemuksen käsittely. Valmistautumisessa on tehty tiiviistä yhteistyötä EKP:n ja Ruotsin Finanssinspektationin kanssa.

Danske Bankin sivuliikkeistyminen toteutui vuoden vaihteessa, kun Danske Bank Oyj fuusioitui Danske Bank A/S:ään. Vuoden 2018 aikana pankin valvonnan sisältö ja resursointi sopeutetaan pankin uuteen rakenteeseen.

EKP:n suorassa valvonnassa olevia pankkeja valvottiin SSM:n⁸ valvontasuunnitelmien mukaisesti. SSM on kiinnittänyt huomiota pankkien vakavaraisuuslaskennassa käytettävien sisäisten mallien antamien riskipainojen suureen vaihteluun pankkien välillä ja aloittanut tämän takia laajan sisäisten mallien

Nordean siirtyminen Suomeen vaatii merkittävää panostusta Finanssivalvonnalta

Nordean pääkonttorin siirtymisen myötä Suomen pankkisektorin koko kasvaa noin kolminkertaiseksi BKT:seen verrattuna. Valvonnan näkökulmasta suurin muutos Nordean kotipaikan vaihdoksessa on pankin siirtyminen Euroopan Keskuspankin (EKP) suoraan valvontaan. Vaikka pankkiunionissa valvontaa johtaa EKP, tulee 75 % valvontaresursseista kansalliselta valvojalta eli Nordean tapauksessa Finanssivalvonnasta.

Nordean toimilupahakemuksen käsittelystä vastaa Finanssivalvonta, jonka esityksestä EKP tekee varsinaisen päätöksen toimiluvan myöntämisestä.

Ennen Nordean kotipaikan muutosta tai pian sen jälkeen Nordealle tehdään

ns. kattava arvio eli taseen saamisten laatu-arvio ja stressitesti. Arvio vaatii merkittävää resurssipanosta Finanssivalvonnalta, vaikka siihen osallistuu myös EKP:n asiantuntijoita ja ulkoisia konsultteja. Kattavan arvion tulosten perusteella määritellään Nordealle asetettava vakavaraisuusvaatimus.

Kriisinratkaisu siirtyy Yhteisen kriisinratkaisuneuvoston (Single Resolution Board, SRB) vastuulle. Kriisinratkaisussa pankin toiminta järjestellään uudelleen niin, että kriittiset toiminnot, kuten talletusten vastaanotto, turvaataan. Kriisinratkaisun kustannuksista vastaavat ensisijaisesti pankkien osakkeenomistajat ja velkojat.

tarkastusohjelman. Näitä tarkastuksia tehtiin myös suomalaispankeissa.

Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien pankkien osalta otettiin käyttöön EKP:n menetelmiä. Esimerkiksi LSI-pankkien⁹ valvojan arvion menetelmää

uudistettiin, LSI-tarkastuksissa hyödynnettiin SI-pankkien¹⁰ tarkastusmetodologiaa ja yhdelle LSI-pankille tehtiin taseen laatu-arvio (AQR¹¹) EKP:n valvontamenetelmiä soveltaen.

Vuoden 2018 alusta tuli voimaan tilinpäätösstandardin muutos (IFRS 9), jolla on

⁶OECD = Organisation for Economic Cooperation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö. | ⁷FATF = Financial Action Task Force, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä. | ⁸SSM = Single Supervisory Mechanism, Yhteinen pankkivalvontamekanismi. | ⁹LSI = Less Significant Institution = Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa oleva valvottava. | ¹⁰SI = Significant institution = EKP:n suorassa valvonnassa oleva valvottava. | ¹¹AQR = Asset Quality Review, taseen laatu-arvio.

merkittävä vaikutus erityisesti pankkien arvon alentumiskirjauksiin. Tähän liittyen Finanssivalvonta on selvittänyt valmiuksia uuden sääntelyn käyttöönottoon koko pankkisektorilla. Suurimpien pankkien osalta selvitystyö tehtiin osana SSM-valvontaa. Selvityksissä kävi ilmi, että pankeilla oli vielä merkittävästi kehittämistyötä tehtävänä tällä alueella.

Pankkisektorin valvonnassa painotettiin lisäksi luotettavan hallinnon ja ongelmaluottojen raportoinnin valvontaa. Ongelmaluottojen raportoinnissa kiinnitettiin huomiota erityisesti ns. lainanhoitojoustosaamisten raportointiin. Lainanhoitojoustosaamista koskeva sääntely on vielä suhteelliseen uutta ja sen soveltamisessa on usealla pankilla kehitettävää.

Vakuutussektori

Vakuutusvalvonnan resurssien ja valvontatoimien kohdistamiseen vaikuttivat toimialalla tapahtuneet muutokset, jotka liittyivät pääosin valvottavien organisaatiomallien ja toimintatapojen muutoksiin. Valvonnan näkökulmasta merkittäviä organisaatiomallien muutoksia olivat mm. If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n muuttuminen If P&C Insurance Holding Ltd:n (publ) tytäryhtiöstä Suomen sivuliikkeeksi, LähiTapiola Vahinkovakuutuksen rakennemuutokset ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran fuusioituminen osaksi Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö

Ilmarista. Valvottavien toimintamallien muutoksille leimallista olivat sähköisen asioimisen edistämiseen liittyvät uudet toimintatavat.

Ulkoistamiskysymykset nousivat keskiön kaikilla vakuutusvalvonnan osa-alueilla. Myös vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden laatimien riski- ja vakavaraisuusarvioiden (ns. ORSA¹²) laatu ja laajuus vaativat seurantaa. Valvojan huomiota saivat osakseen myös vastuuvelan ja vakavarai-

suuden laskentatapoihin liittyvät kysymykset sekä Solvenssi II -raportointijärjestelmän kehittäminen.

Työeläkelaitosten valvonnassa Finanssivalvonta panosti uuden vakavaraisuussääntelyn noudattamisen yhdenmukaisuuteen sekä työeläkevarojen käytön asianmukaisuuteen. Eläkeuudistuksen mukanaan tuomat sääntömuutoshakemukset aiheuttivat oman työkuormansa valvonnassa.

Työttömyysvakuutuksen valvonnassa Finanssivalvonta tarkasti työttömyyskassojen toimintatapoja etuuskien väärinkäyttötilanteissa sekä kassojen varojen käyttöä niiden hankkiessa palveluita muilta yhteisöiltä. Kassojen huomiota kiinnitettiin väärinkäytösprosessin tarkempaan ohjeistamiseen ja seurantaan sekä palvelusopimuksista aiheutuviin kustannuksiin. Samalla tarkastettiin työttömyysvakuutusrahaston sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan kattavuus nousi esiin työttömyysvakuutuksessa tarkastustarpeena laajemminkin.

Toimintaympäristön muutosten myötä erityistä painoa saivat valvonnan linjanvetojen päivitystarpeet sekä havaintojen seurannan ja siihen mahdollisesti liittyvien sanktioprosessien läpikäynti. Toimintaa kehitetään mm. EIOPAssa¹³ aiemmin laaditun valvojen yhteisen käsikirjan sekä EIOPAN Finanssivalvonnasta laatiman arvion perusteella. Toiminnassa korostetaan valvonnan ennakoitavuutta, kriittisyyttä sekä eteenpäin katsovuutta.

Makrovakausvalvonta

Finanssivalvonta asetti vuoden 2017 kesäkuussa 15 prosentin riskipainon alarajan niille pankeille, jotka käyttävät asuntolainojen vakavaraisuuslaskennassa ns. sisäisiä malleja. Alaraja tuli voimaan 1.1.2018 ja se koskee luottolaitoksen asuntoluottokannan keskimääräistä riskipainoa. Raja on asetettu vakavaraisuusasetuksen artikla 458 nojalla. Riskipainojen korotus auttaa vahvistamaan rahoitusjärjestelmän kestokykyä.

Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävät luottolaitokset (O-SII¹⁴) ja näiden lisäpääomavaatimukset määriteltiin uudelleen sen jälkeen, kun Nordea Pankki Suomi Oyj sulautui Ruotsissa toimivaan Nordea Bank AB (publ):iin vuoden 2017 tammi-kuussa. Uudet määrittelyt ja lisäpääomavaatimukset tulevat voimaan 1.7.2018. Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj määriteltiin uudeksi O-SII-luottolaitokseksi 0,5 %:n lisäpääomavaateella. Kuntarahoitus Oyj:n lisäpääomavaatimusta korotettiin yhteen prosenttiin.

Vuodesta 2016 valmisteltua uutta makrovakausvälinettä, järjestelmäriskipuskuria, koskeva lainsäädäntö astui voimaan 1.1.2018. Järjestelmäriskipuskurin lisäksi Finanssivalvonta on yhteistyössä Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön kanssa selvittänyt vaihtoehtoja sellaisille makrovakausvälineille, joilla voidaan nykyistä tehokkaammin vaikuttaa kotitalouksien velkaantumiseen. Tämä työ jatkuu myös vuonna 2018.

¹²ORSA = Own Risk and Solvency Assessment, yrityksen oma riski- ja vakavaraisuusarvio. | ¹³EIOPA = European Insurance and Occupational Pensions Authority, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen. | ¹⁴O-SII = Other Systemically Important Institutions.

Arvopaperisektori ja menettelytavat

Uusien listautumisten määrä oli edelleen hyvällä tasolla; Helsingin pörssin pörssilistalle ja First North Finland -markkinapaikalle listautui kymmenen uutta yhtiötä, mikä näkyi esitevalvonnan ja tiedonantovelvollisuuden valvonnan painotuksissa. Finanssivalvonta teki useita listayhtiövalmiuksiin liittyviä valvontakäyntejä.

Finanssivalvonta teki teemaselvityksen siitä, miten listayhtiöt noudattivat ESMAn¹⁵ ohjetta vaihtoehtoisista tunnusluvuista tauloudellisessa raportoinnissaan. Useilla yhtiöillä oli parannettavaa antamissaan tiedoissa, kuten tunnuslukuja esittämisen perusteissa.

Uusien vaihtoehtorahastotuotteiden valvontaa tehtiin pääosin tuotteiden markkinoilletulovaiheessa. Omaisuudenhoidon ja sijoitusneuvonnan valvontaa tehtiin yksittäisten havaintojen pohjalta. Lisäksi Finanssivalvonta jatkoi sijoitusneuvonnan soveltuvuusarviointeihin ja rahastotoiminnan riskienhallintaan liittyviä tarkastuksiaan. Sijoitusneuvonnan osalta soveltuvuusarviointiprosessissa havaittiin edelleen kehitettävää ja rahastotoimijoiden riskienhallinnan tarkastuksissa keskeiset havainnot liittyivät riskienhallinnan järjestämiseen ja resurssien riittävyyteen.

Finanssivalvonta teki teema-arvion sijoituspalveluyrityksille, rahastoyhtiöille ja vaihtoehtorahastojen hoitajille compliance-toiminnon järjestämisestä ja resursseista.

Suurella osalla valvottavista oli puutteita mm. siinä, miten kyseinen toiminto oli järjestetty, toteutuuko toiminnon riippumattomuus ja onko toiminnolle varattu määrällisesti ja laadullisesti riittävät resurssit.

Toimialan digitalisaatioon ja FinTech-toimintaan liittyvää osaamista kartutettiin osallistumalla FinTech-tapaamisiin, jatkamalla Innovaatio-HelpDesk-toimintaa sekä rekrytoimalla Finanssivalvontaan johtava digitalisaatioasiantuntija. Innovaatio-HelpDeskin prosessia muokattiin sopimaan paremmin sen keskeiselle asiakaskunnalle.

Uuden maksupalveludirektiivin myötä maksupalvelujen markkinoille on tulossa uusia toimijoita ja palveluita. Tuote- ja palvelukehitys olikin intensiivistä, ja yhteydenottoja ja kysymyksiä tuli Finanssivalvontaan runsaasti.

Peruspankkipalvelujen saatavuuteen vaikuttaa yhä enenevässä määrin asiakkaan kyky käyttää digitaalisia palveluja. Finanssivalvonta ohjeisti pankkeja peruspankkipalvelujen tarjonnasta verkkopalvelu- ja maksukorttiasiointiin kykenemättömille asiakkaille.

Vuoden 2018 alussa tuli voimaan useampi merkittävä ja laaja sääntelymuutos: MiFID II¹⁶/MiFIR¹⁷, PRIIPs¹⁸ ja PSD2. Myöhemmin vuonna 2018 voimaan on tulossa myös IDD¹⁹. Finanssivalvonta loi valvontakehikoita uusille ja muuttuville valvontatehtäville. Haasteeksi kuitenkin muodostui samanaikaisten sääntelyhankkeiden laajuus sekä muuttuvien ja uusien valvontatehtävien

suuri määrä. Myös sääntelyn osittainen keskenäisyys vaikeutti valvontakehikoiden viimeistelyä. Valvontavalmiudessa painotettiin kriittisimpiä osa-alueita. Muilta osin työtä jatketaan kuluvana vuonna.

Vuoden 2017 alussa muuttuneen perusmaksutilisääntelyn soveltamista valvottavissa, luottosopimusehtoja sekä lakisäänteisen liikennevakuutuksen ehtoja arvioitiin. Valtaosa luottolaitoksista oli sopimusehdoissaan huomionnut kuluttajansuojalain pakottavat muutokset riittävällä tarkkuudella. Vuoden aikana tehtiin myös selvitys maksuhäiriömerkinnän vaikutuksesta vakuutusten myöntämiseen, ja selvityksen perusteella osalle yhtiöistä tehtiin parannusehdotuksia ennakolta annettavan informaation sisältöön.

Finanssivalvonta vaikutti Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) työssä keskeisessä roolissa mm. MAR:n²⁰ johtohenkilöiden lähipiiriyhteisön määritelmän tulkinna muodostumiseen yhdenmukaiseksi ja Suomen markkinoiden kannalta toimivaksi. Finanssivalvonta edisti yhtenäistä eurooppalaista esitevalvontaa ESMAn ao. työryhmän puheenjohtajanaan.

Pohjoismaista yhteistyötä jatkettiin kaupparaportointihankkeessa ja rahastovalvonnassa. Lisäksi yhteistyö aloitettiin MiFID II-, FinTech- ja PSD2-alueilla. Suomessa käynnistettiin vuoropuhelutapaamiset tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen kanssa.

LEI-tunnus (Legal Entity Identifier)

LEI-tunnus (Legal Entity Identifier) on kansainvälinen yhteisötunnus, jonka käyttö on yleistymässä etenkin finanssisektorilla. Uudistunut EU:n arvopaperisääntely (MiFID II, MiFIR ja EMIR) edellyttää, että rahoitusvälineiden kaupparaportoinnissa ja johdannaiskauppaan liittyvässä EMIR-raportoinnissa yhteisöasiakkaat yksilöidään LEI-tunnuksella.

LEI-tunnus on globaali yhteisötunnus, jonka voi hankkia LEI-tunnuksia hallinnoivilta auktorisoiduilta yhteisöiltä useista maista. Suomessa LEI-tunnuksia myöntää ja hallinnoi Patentti- ja rekisterihallitus (PRH). PRH:lta LEI-tunnuksen voi saada suomalainen yhteisörekisteriin merkitty yhteisö, kaupparekisteriin merkitty toimija, säätiörekisteriin merkitty säätiö tai muu Y-tunnuksen saanut toimija.

 Lisätietoja LEI-tunnuksen hankkimisesta saa PRH:n verkkopalvelusta:
<https://www.prh.fi/fi/lei-tunnus/hakijalle.html>

¹⁵ESMA = European Securities and Markets Authority, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen. | ¹⁶MiFID = Markets in Financial Instruments Directive, rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi. | ¹⁷MiFIR = Markets in Financial Instruments Regulation, rahoitusvälineiden markkinat -asetus. | ¹⁸PRIIPs = Packaged retail and insurance-based investment products, vähittäismarkkinoille tarkoitetut, myös vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet. | ¹⁹IDD = Insurance Distribution Directive, direktiivi vakuutusten tarjoamisesta. | ²⁰MAR = Market Abuse Regulation, markkinoiden väärinkäyttöasetus.

ESMA selvensi johtohenkilöiden lähipiiriyhteisön määritelmää

ESMA julkaisi heinäkuussa markkinoiden väärinkäyttöasetukseen (MAR) liittyvän Q&A-tulkinnan, jolla se selvensi liikkeeseenlaskijan johtohenkilön lähipiirin määritelmää. Tulkinnasta oli aiemmin epäselvyyttä mm. asetuksen eri kieliversioiden erojen johdosta. Finanssivalvonta antoi kesällä 2016 väliaikaisen tulkinnan asiasta. Finanssivalvonta osallistui tulkinnan valmisteluun ESMAssa.

Tulkinta vaikuttaa siihen, mitkä yhteisöt pörssiyhtiön hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan ja muun ylimpään johtoon kuuluvan henkilön tulee ilmoittaa lähipiiriinsä kuuluviksi. Nämä yhteisöt ovat puolestaan velvollisia raportoimaan MAR:n mukaisesti kaikki liikkeeseenlaskijan rahoitusvälineillä tekemänsä liiketoimet.

ESMAN tulkinnan mukaan liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimivan

henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön katsotaan toimivan lähipiiriyhteisön johtotehtävissä, jos hän osallistuu tai vaikuttaa yhteisön päätöksentekoon liikkeeseenlaskijan rahoitusvälineillä tehtävistä liiketoimista.

MAR:n mukaan yhteisö on liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriyhteisö myös silloin, jos

- se on johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön välittömässä tai välillisessä määräysvallassa tai
- se on perustettu johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön hyväksi tai
- sen taloudelliset edut ovat suuressa määrin samat kuin johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön taloudelliset edut.

 Tallenne ESMAN tulkintaa käsitelleestä Finanssivalvonnan webinaarista on saatavilla Finanssivalvonnan YouTube-kanavalla:
<https://youtu.be/o8YpCSjMcgg>

ESOille lisää toimivaltaa yhdenmukaisen valvonnan kehittämiseksi?

Komissio antoi syyskuussa ehdotuksensa Euroopan finanssivalvontajärjestelmän kehittämiseksi. Komissio ehdottaa eurooppalaisille finanssivalvontaviranomaisille (EBA, EIOPA, ESMA eli ESAt, European Supervisory Authorities) lisää toimivaltaa muun muassa yhdenmukaisen valvonnan edistämiseksi. ESOjen hallitusten tulisi laatia strateginen valvontasuunnitelma, joka ohjaisi myös kansallisten valvojen valvonnan painoalueita. Päätöksentekoa asioissa, joissa kansallisten valvojen edustajilla saattaa olla eturistiriitoja, keskitettäisiin kansallisista valvoista riippumattomalle hallitukselle.

Komissio myös ehdotti ESMAlle lisää suoria valvontatehtäviä mm. raportoinnin sekä vertailuarvo-, esite- ja sijoitusrahastosääntelyn valvontaan. EIOPAlle puolestaan ehdotetaan sisäisten mallien hyväksyntään liittyvää koordinoititehtävää. Komission tavoitteena on, että muutokset tulisivat voimaan vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Iso-Britannian EU-eron vuoksi EBAn on samalla määrä siirtyä Pariisiin.

Johtaja Anneli Tuominen on ESMAN, EBAn ja EIOPAn hallintoneuvoston varsinainen jäsen. Hän on myös Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) ei äänivaltainen -jäsen. Finanssivalvonnan edustajat ovat mukana ESA-työssä keskitetyen suomalaisten finanssimarkkinoiden kannalta keskeisiin kysymyksiin. Varsinaisia työryhmien jäsenyyksiä Finanssivalvonnalla on ESMAssa 12, EBAssa 8 ja EIOPAssa 6. Lisäksi EBAn, ESMAN ja EIOPAn yhteiskomitean työryhmissä on neljä jäsentä.

Sijoitustuotteiden myynnin valvonta

Finanssivalvonta edistää hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla valvomalla sijoitustuotteiden myyntiä sekä sijoittajille annettavan informaation että myyjän menettelytapojen osalta.

Menettelytapojen asianmukaisuuden valvonnan tavoitteena on asiakkaan sijoitajansuojan varmistaminen. Finanssivalvonnan strategia vuosille 2017–2019 painottaa asiakkaansuojan merkitystä.

Finanssivalvonta valvoo asiakkaille sijoitustuotteista annettavan informaation sisältöä, esimerkiksi sijoitus- ja vaihtoehtorahastoista julkistettavissa avaintietoesitteissä, sekä tiedonantovelvollisuuden toteutumista sijoitustuotteita asiakkaille tarjottaessa.

Sijoitustuotteiden myynnin menettelytapoja valvottaessa arvioidaan mahdollisia eturistiriitoja asiakkaan ja myyjän välillä, kannustinjärjestelyjä sekä asiakkaille tarjottavien sijoitustuotteiden soveltuvuuden ja asianmukaisuuden arvioinnin toteutumista. Myös palveluntarjoajan compliance-toiminnon arviointi on tärkeä osa sijoitustuotteiden myynnin valvontaa.

Vuosina 2016–2017 toteutettu sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahaston hoitajien compliance-toimintaa koskeva teema-arvio osoitti, että suurella osalla valvottavista oli puutteita tämän toiminnon järjestämisessä. Compliance-toiminnon tehtävänä on huolehtia siitä, että

valvottavassa noudatetaan sääntelyä, valvottavan sisäiset ohjeet ovat ajan tasalla ja riittävät, ja että valvottavan henkilökunta osaa sääntelyn mukaiset menettelytavat. Valvottavan ammattitaitoinen, osaava ja hyvin järjestetty compliance-toiminto varmistaa sijoitustuotteiden myynnin menettelytapojen asianmukaisuuden.

Finanssivalvonnan keväällä 2017 tekemä selvitys sijoituspalveluyritysten henkilökunnan osaamisesta ja kokemuksesta liittyi uudistuvaan sijoitajansuojasääntelyyn, kun Suomessa vuonna 2018 tullaan edellyttämään ensimmäistä kertaa osaamis- ja kokemusvaatimuksia niiltä, jotka myyvät sijoitustuotteita asiakkaille. Tähän uudistuvaan sijoitajansuojasääntelyyn liittyen tehtiin selvitys sijoituspalveluyritysten henkilökunnan osaamisesta ja kokemuksesta keväällä 2017.

Finanssivalvonta on jatkanut sijoitusneuvojen ja sijoitustuotteiden myyntitapojen tarkastamista; erityisesti sitä, miten myyjä on arvioinut sijoitustuotteen soveltuvan asiakkaalle. Vuonna 2014 Finanssivalvonta otti kantaa siihen, miten sijoitustuotteiden myyntiä ja markkinointia ikäihmisille pitäisi parantaa, ja on sen jälkeen tarkastanut sijoitusneuvontaa ja sen menettelytapojen asianmukaisuutta. Keväällä 2017 neljä valvottavaa sai tehtyjen tarkastusten perusteella sanktiot puutteista sijoitusneuvonnassa ja sijoitustuotteiden myynnissä.

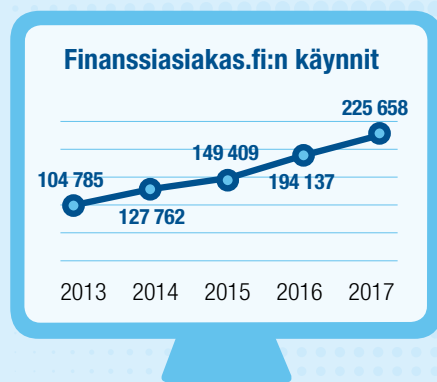
Sijoitustuotteiden tarjoamista koskeva sääntely yhdenmukaistuu ja myyntiä koskeva sääntely tiukentuu vuonna 2018 uuden, vakuutusten tarjoamista koskevan lain myötä. Sijoitusvakuutuksia tarjottaessa tulee tehtäväksi arvio sijoitustuotteen soveltuvuudesta ja asianmukaisuudesta, mikä vastaa arvioita, joita tehdään muitakin sijoitustuotteita tarjottaessa. Samalla sijoitusvakuutus-ten tarjontaa koskevaan sääntelyyn tulee mukaan eturistiriitojen välttäminen asiakkaan ja myyjän välillä sekä myyjän ammattitaitoa ja tuotehallintaa koskevat vaatimukset.

Sijoituspalvelulain muutokset tulivat voimaan vuoden 2018 alusta. Muutoksilla pantiin täytäntöön uuden rahoitusmarkkinatdirektiivin (MiFID II) vaatimukset, esimerkiksi tiukentamalla edellytyksiä, joilla sijoitustuotteita voidaan tarjota asiakkaille. Sijoitustuotteiden myyjien pätevyydelle asetettiin uusia vaatimuksia. Sijoitusneuvojan on jatkossa kerrottava asiakkaalle, onko toiminta riippumatonta, jolloin vain asiakas maksaa myyjän palkkion, vai epäitsenäistä, jolloin myös kolmas taho maksaa myyjälle palkkioita. Tuotehallintavelvoite vaatii sijoitustuotteiden myyjää määrittelemään ennalta, millaiselle asiakkaalle minkin sijoitustuote sopii. Myös sijoitusneuvon soveltuminen asiakkaalle on perusteltava. Tavoitteena uudella rahoitusvälineiden markkinat-direktiivillä on sijoitajansuojan parantaminen.

Suosituimmat Finanssiasiakas.fi-verkkopalvelun sisällöt

1. Sijoittaminen
2. Asuntolainat
3. Kuolinpesän pankkiasiat
4. Varoituslistat
5. Pankkiasiakkaan tunnistaminen

Lähde: Finanssivalvonta.

Sääntelyn vuosi lyhyesti

Pankkisektori

Asuntoluottosääntelyyn sekä peruspankki-palveluita koskevaan sääntelyyn tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2017. Näillä muutoksilla parannettiin kuluttajan suoja-asuntoluototuksessa sekä mm. palveluiden saatavuutta.

Maksupalvelu- ja maksulaitoslakia uudistettiin toisen maksupalveludirektiivin johdosta. Muutoksella saatettiin erilaiset maksupalvelut nykyistä laajemmin sääntelyyn ja valvonnan piiriin sekä avattiin kilpailua pankkitoimialalla.

Myös peruspankkipalveluja koskeva sääntely muuttui vuoden alussa. Merkittävä muutos on verkkopankkipalvelujen ja vahvan sähköisen tunnistamisen palvelujen sisällyttäminen peruspankkipalveluksi.

Kertomusvuonna uudistettiin myös laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Finanssivalvonta oli tiiviisti

mukana lain valmistelutyössä. Kesällä ryhdyttiin soveltamaan EU:n asetusta varain-siirtojen mukana toimitettavista tiedoista (ns. toinen maksun tiedot -asetus). Vuoden aikana julkaistiin runsaasti Euroopan valvontaviranomaisten laatimaa ohjeistusta ja kannanottoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja selvittämiseksi.

Makrovakausvälineistöä parannettiin eduskunnan hyväksyessä loppuvuodesta luottolaitoslain muutoksen, joka mahdollistaa lisäpääomavaatimuksen (järjestelmäriskipuskuri) asettamisen pankeille. Puskurilla pyritään kattamaan riskejä, joita pankki-järjestelmän rakenteesta voi aiheutua koko rahoitusjärjestelmälle ja kansantalouden vakaudelle.

Vuoden 2018 alusta voimaan tullut IFRS 9 Rahoitusinstrumentit-standardi muutti IFRS-tilinpäätösten lisäksi myös pankkien kansallista tilinpäätössääntelyä. Pankeilla on mah-

Verkkopankkipalvelujen ja vahvan sähköisen tunnistamisen palvelujen sisällyttäminen peruspankkipalveluksi on merkittävä muutos.

Finanssivalvontaa koskevat eniten näkyvyyttä saaneet aiheet

1. Nordean pääkonttorin sijainti
2. Asuntolainojen riskipainot ja pitkät asuntolainat
3. Puutteellisesta sijoitusneuvonnasta annetut julkiset varoitukset ja seuraamusmaksut
4. Euromaksuasetus ja käteisautomaattimarkkinat
5. Bitcoin ja kryptovaluutat

Lähde: Finanssivalvonnan mediaseuranta.

dollisuus ottaa EU:n vakavaraisuusasetukseen säädetty siirtymäaika käyttöön, jolloin IFRS 9:n mukanaan tuomat arvonalentumiskirjausten muutokset vaikuttavat vakavaraisuuslaskentaan porrastetusti.

EU:n pankkiviranomaisen kiireet jatkuivat merkittäviin sääntelyhankkeisiin (vakavaraisuus ja maksuvalmius, elvytys ja kriisintarkaisu, maksupalvelut) liittyvien teknisten standardien ja ohjeiden valmistelussa. Finanssivalvonta oli mukana valmistelutyössä ja pani määräyksillään ja ohjeillaan täytäntöön monia EBAn antamia ohjeita.

Neuvottelut EU:n neuvostossa ja parlamentissa jatkuivat komission marraskuussa 2016 julkaisemasta pankkien häiriönsietokyvyn vahvistamista koskevasta paketista²¹. Komission ehdotuksessa esitetään muutoksia luottolaitosten vakavaraisuus-, maksuvalmius- ja kriisintarkaus-sääntelyyn. Komissio mm. ehdottaa vähimmäisomavaraisuusastetta sekä pysyvän varainhankinnan vaatimusta koskevan sitovan vaatimuksen asettamista. Paketti sisältää myös kriisitilanteen tappionsietokyvyn parantamiseen tähtääviä vaatimuksia.

²¹Kyseessä on komission ehdotukset useaksi eri asetus- ja direktiivimuutokseksi, jossa esitetään muutoksia vakavaraisuus- ja kriisintarkaus-sääntelyyn.

Muutoksia esitetään EU:n vakavaraisuusasetukseen (CRR), luottolaitosdirektiiviin (CRDIV), pankkien elvytys- ja kriisintarkausdirektiiviin (BRRD) ja yhteistä kriisintarkausmekanismia koskevaan asetukseen (SRMR).

Vakuutussektori

Työeläkesektorilla tuli voimaan vuoden alusta useita uudistuksia. Merkittävimmät olivat eläkeuudistus sekä vakavaraisuussäntelyn uudistus. Eläkeuudistuksen keskeisiä piirteitä olivat eläkeiän asteittainen nostaminen ja sitominen elinajanodotteeseen, työeläkevakuutusmaksun tason vakauttaminen ja julkisen talouden kestävyysvajeen pienentäminen. Myös eläkkeiden karttumaan vaikuttavia säännöksiä muutettiin merkittävästi. Osa-aikaeläkkeen korvannut osittainen varhennettu vanhuuseläke herätti paljon keskustelua julkisuudessa. Vakavaraisuussäntelyn keskeisenä tavoitteena oli ottaa huomioon entistä tarkemmin erityisesti sijoitustoimintaan liittyvät riskit.

Uusi liikennevakuutuslaki tuli voimaan vuoden alussa. Lain kokonaisuudistus selkiytti olemassa ollutta sääntelyä, kun mm. bonussäntelyä kevennettiin. Samalla varauduttiin tulevaisuuden muutoksiin, esimerkiksi ajamisen automatisaation lisääntymiseen. Uudistus lisäsi kilpailua ja yhtiöt toivat markkinoille uusia ja uudistettuja vakuutus tuotteita. Vuoden lopussa hyväksyttiin joitain tarkennuksia työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Mm. Finanssivalvonnan valvontavaltuuksia koskeva sääntely palautettiin aikaisempaan muotoonsa; Finanssivalvonta valvoo Tapaturmavakuutuskeskuksen menettelytapoja ja vakuutusmatemaattisia seikkoja.

EIOPA jatkoi komission pyynnöstä tehtävää vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuslaskennan uudelleenarviointia. Finanssivalvonta osallistui työhön keskittyen Suomen vakuutusmarkkinoiden kannalta keskeisiin kysymyksiin. EIOPA uudisti myös metodologiaa vakavaraisuuslaskennassa käytettävän riskittömän korkokäyrän päätearvon (UFR) määrittämiseksi. Päätearvo laskee asteittain ja heijastaa siten jatkossa paremmin markkinakorkoja.

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaan tehtiin mm. kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta sekä tietojen raportointia koskevia muutoksia ja tarkennuksia. Kokonaan uusitut määräykset ja ohjeet koskivat työeläkelaitosten hallintoa.

Komission pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaan pohjautuvaa asetusehdotusta yksilöllisen eurooppalaisen eläkesäästämisuutteen (Pan-European Personal Pension Product, PEPP) luomiseksi käsiteltiin ministeriöiden EU-jaostoissa ja eduskunnan talousvaliokunnassa.

Hallituksen esitys laiksi vakuutusten tarjoamisesta valmistui vuoden 2017 lopulla. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan helmikuussa 2018, mutta soveltamisen alkamista on siirretty EU-tasolla lokakuun alkuun 2018. Sääntely yhdenmukaistaa sijoitusvakuutusten sääntelyä suhteessa muihin sijoitus tuotteisiin sekä laajentaa vakuutussektorin

Liikennevakuutuslain uudistus lisäsi kilpailua ja toi uusia vakuutustuotteita markkinoille.

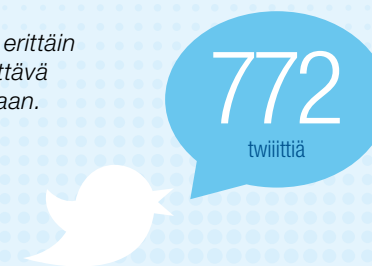
Twitter: Päivittäistä pikaviestintää

Finanssivalvonnan Twitter-tilillä oli 2 080 seuraajaa 31.12. Vuoden aikana twiitattiin 772 kertaa. Tilillä seurataan tiiviisti EU:n finanssivalvontaviranomaisten viestintää, viserretään mm. fivalaisten esiintymisistä ja avoimista työpaikoista sekä pankki- ja vakuutusasiakkaiden suojaa koskevista teemoista.

Suosituimmat twiitit koskivat seuraavia aihepiirejä:

- *Mitkä tiedot tarpeellisia, kun pankki perustaa peruspankkipalveluasiakkuuden?*
- *Finanssivalvonnan Anneli Tuominen: On erittäin hyvä asia, että Suomessa toimiva merkittävä pankki on tulossa pankkiunionin valvontaan.*
- *Finanssivalvonnan uuden Vakuutusvalvonta-osaston päälliköksi Kaisa Forsström 11.9. alkaen.*

 Liity seuraajiin: [Twitter.com/FIN_FSA](https://twitter.com/FIN_FSA)

ammattitaitovaatimuksia, menettelytapoja ja tuotehallintaa koskevia vaatimuksia. Lain myötä Finanssivalvonnan rekisteröinti- ja valvontatehtävät lisääntyvät ja Finanssivalvonta saa käyttöönsä mm. seuraamusmaksun määräämisoikeuden.

Arvopaperisektori

Uudistettu rahoitusmarkkinadirektiivi (MiFID II) saatettiin kansallisesti voimaan loppuvuodesta. Lakimuutokset tulivat voimaan 3.1.2018. Lainsäädännöstä johtuvat muutokset Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaan on määrä tehdä alkuvuodesta 2018.

Joukkolainanhaltijoiden edustajasta annettu laki tuli voimaan syyskuussa. Kansallisen sääntelyn tavoitteena on tehostaa joukkolainamarkkinoiden toimintaa ja siten parantaa yritysrahoituksen saatavuutta. Jos joukkolainasta laaditaan esite tai se haetaan kaupankäynnin kohteeksi pörssiin, edustajan on oltava merkittynä Finanssivalvonnan ylläpitämään rekisteriin.

EU:n arvopaperikeskusasetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvät lait tulivat voimaan kesäkuussa.

Rahamarkkinarahastoja koskeva EU-asetus annettiin kesäkuussa. Asetusta sovelletaan 21.7.2018 lukien. Myös eurooppalaisia riskipääomarahastoja (EuVECA²²) ja eurooppalaisia yhteiskunnallisen yrittäjyyden rahastoja (EuSEF²³) koskevien asetusten muutokset hyväksyttiin loppuvuodesta. Muutokset ovat osa pääomamarkkinaunionia koskevaa toimintasuunnitelmaa, jossa muutoksia sovelletaan 1.3.2018 alkaen.

Yksinkertaista, läpinäkyvää ja standardoitua arvopaperistamista koskeva asetukset annettiin loppuvuodesta. Samalla pankkien ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimuksia helpotettiin asetuksen mukaisen arvopaperistamisen osalta. Sääntelyä sovelletaan 1.1.2019 alkaen.

Komissio antoi muutosehdotuksensa OTC-johdannaisia koskevaan ns. EMIR-asetukseen. Lisäksi komissio ehdotti, että keskusvastapuolten valvonta keskitettäisiin ESMAan.

Finanssivalvonta osallistui myös esiteasetuksen 2-tason sääntelyn valmisteluun ESMAssa sekä sijoitusrahastolainsäädännön kokonaisuudistusta sekä osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin muutosdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleisiin VM:n työryhmiin.

Seminaarin teemana FinTech ja finanssipalvelut vuonna 2022

Vuotuinen seminaari jatkoi edellisenä vuonna aloitettua finanssialan digitalisaatio-temaa ja keräsi noin 330 osallistujaa. Päivän puheenvuorot ja puhujat olivat:

- **Opening remarks** Anneli Tuominen, Finanssivalvonta
- **Digitalisation, the financial sector and society** Olli Rehn, Suomen Pankki
- **How to build AI for the financial sector** Peter Sarlin, Silo AI
- **The Commission's approach to financial sector digitalisation** Peter Kerstens, Euroopan komissio
- **Keys to success in the new competitive environment** Ewan MacLeod, Nordea

Sekä Anneli Tuominen että Olli Rehn nostivat puheenvuoroissaan esille kryptovaluuttojen riskit sijoittajille. Finanssivalvonta varoitti kryptovaluuttojen riskeistä myös julkaisemassaan lehdistötiedotteessa.

📺 **Webcast-tallenne ja esitysmateriaali:** <http://seminaari.fiva.fi>, **katso myös** #fivaseminaari

²² European venture capital funds (EuVECA). | ²³ European Social Entrepreneurship Fund (EuSEF).

Finanssivalvonta varoitti – kryptovaluutat erittäin riskialttiita sijoituskohteita

Kryptovaluutoilla tarkoitetaan digitaalisia arvonkantajia, jotka kiertävät haltijalta toiselle ilman keskitettyä tilinpitäjärjestelmää. Kryptovaluutoista tunnetuin, bitcoin, on kehitetty alun perin maksamisen välineeksi, mutta sen käyttö tähän tarkoitukseen on verrattain vähäistä. Bitcoinilla voidaan maksaa Suomessa muutamissa verkkokaupoissa, vähittäiskaupoissa ja ravintoloissa.

Bitcoin ja muut kryptovaluutat ovat sijoituskohteina spekulatiivisia. Niiden arvonmuodostuksella ei ole kiinteää pohjaa. Kukaan ei myöskään maksa bitcoinille mitään varsinaista tuottoa, kuten osinkoa tai korkoa. Tuotto-odotus perustuu pelkästään odotuksiin siitä, että joku ostaa kohteen myöhemmin kalliimmalla. Tämän tyyppinen sijoitustoiminta sisältää aina merkittäviä riskejä. Sijoitustoiminnan varjopuoli on se, että kansalaiset eivät välttämättä tunnista tai arvioi huolella ilmiöön liittyviä riskejä.

Bitcoinin ja muiden kryptovaluuttojen markkinahinnat ovat heilahdelleet voimakkaasti. Bitcoinin kurssi nousi paljon loppuvuotta 2017 kohden, minkä vuoksi kryptovaluutat olivat runsaasti esillä julkisuudessa. Finanssivalvonta varoitti marraskuussa kryptovaluuttoihin liittyvistä riskeistä ja painotti sitä, että kryptovaluutat ovat erittäin riskialttiita sijoituskohteita.

Annettujen hallinnollisten seuraamusten ja tehtyjen tutkintapyyntöjen määrä

Johtokunta

Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa johtokunta. Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta mm. käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Johtokunnan puheenjohtajana toimi 31.1. asti varatuomari, kauppatieteiden maisteri, Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja **Pentti Hakkarainen**.

Johtokunnan sihteerinä toimi johtava lakimies **Pirjo Kyyrönen**. Johtokunta kokoontui 34 kertaa. Kaikkiaan jäsenille ja varajäsenille maksettiin vuoden aikana palkkioita yhteensä 54 278,57 euroa. Erillisiä kokouspalkkioita ei maksettu.

Vesa Vihriälä

valtiotieteiden tohtori,
toimitusjohtaja,
Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos

Puheenjohtaja Olli Rehn

filosofian tohtori,
johtokunnan varapuheenjohtaja,
Suomen Pankki
(1.2. alkaen)

(Varajäsen: **Katja Taipalus**, valtiotieteiden
tohtori, osastopäällikkö, Suomen Pankki)

Varapuheenjohtaja Martti Hetemäki

valtiotieteiden tohtori,
valtiosihteerin kansliapäällikkönä,
valtiovarainministeriö

(Varajäsen: **Jaakko Weuro**, oikeustieteen
maisteri, neuvotteleva virkamies,
valtiovarainministeriö)

 Katso tarkemmin: Johtokunnan jäsenten CV:t, pankkivaltuuston kokoonpano, organisaatiokaavio, eettiset ohjeet: [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi) > Tietoa Finanssivalvonnasta > Organisaatio

Outi Antila

varatuomari, ylijohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
(Varajäsen: **Mikko Kuusela**, filosofian tohtori, sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutusmatemaatikko, ylimatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö, 7.2. asti; **Hannu Ijäs**, oikeustieteen kandidaatti, varatuomari, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, 9.2. alkaen)

Pirkko Juntti

varatuomari

 Lue lisää: Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle julkaistaan maaliskuussa 2018 osoitteessa [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi) > Julkaisut ja tiedotteet > Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle

Johtoryhmä

Sonja Lohse

varatuomari,
johtava neuvonantaja,
yksikönpäällikkö,
Esikunta

Kaisa Forsström

oikeustieteen kandidaatti,
osastopäällikkö,
Vakuutusvalvonta
(11.9. alkaen)

Jyri Helenius

diplomi-insinööri,
osastopäällikkö, Riskienvalvonta
(31.8. asti)
osastopäällikkö, Pankkivalvonta
(1.9. alkaen)
apulaisjohtaja (2.3. alkaen)

Pirjo Kyyrönen

varatuomari,
johtava lakimies,
johtoryhmän
sihteeri

Jarmo Parkkonen

oikeustieteen kandidaatti,
kauppatieteiden maisteri,
osastopäällikkö,
Markkina- ja menettely-
tapavalvonta

Finanssivalvonnan organisaatorakennetta muutettiin 1.9.

Johtoryhmä kokoontui 71 kertaa. Johtajan palkka ja palkkiot olivat 205 821,60 euroa. Muille johtoryhmän jäsenille maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 695 732,51 euroa.

Katso tarkemmin:

Johtoryhmän jäsenten ja sihteerin CV:t, kaikkia fivallaisia koskevat eettiset ohjeet sekä kaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat ohjeet: Finanssivalvonta.fi > Tietoa Finanssivalvonnasta > Organisaatio

Lue lisää: Kertomusvuoden

henkilöstötilinpäätös julkaistaan keväällä 2018 osoitteessa Finanssivalvonta.fi > Tietoa Finanssivalvonnasta > Avoimet työpaikat

Samu Kurri

yhteiskuntatieteiden maisteri,
osastopäällikkö, Instituutiovalvonta
(1.2.–31.8.)
osastopäällikkö, Taloudellinen
analyysi ja operatiiviset riskit
(1.9. alkaen)

Erkki Rajaniemi

(ei kuvassa)
kauppatieteiden tohtori,
oikeustieteen lisensiaatti,
varatuomari,
johdon neuvonantaja

Anneli Tuominen

varatuomari, ekonomi,
johtaja, johtoryhmän
puheenjohtaja

Marja Nykänen

(ei kuvassa)
varatuomari,
apulaisjohtaja,
osastopäällikkö,
Instituutiovalvonta
(31.1. asti)

Finanssivalvonnan henkilöstön lukumäärä ja tehtävät

	Nainen		Mies		Yhteensä	
Esimiehet ja johto	9	50 %	9	50 %	18	10 %
Asiantuntijat	91	63 %	53	37 %	144	80 %
Operatiivinen henkilöstö	17	94 %	1	6 %	18	10 %
Kaikki	117	65 %	63	35 %	180	100 %

Liitteet

Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä

Maksuvelvolliset	31.12.2016	31.12.2017
Luottolaitokset	276	268
Sijoituspalveluyritykset	67	66
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	39	42
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	171	167
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	1	1
Arvopaperikeskus	1	1
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	156	162
Rahoitussektori yhteensä	711	707
Henkivakuutusyhtiöt	11	10
Vahinkovakuutusyhtiöt	38	36
Työeläkevakuutusyhtiöt	6	5
Työttömyyskassat	28	26
Eläkesäätiöt ja -kassat	52	52
Sairauskassat ja muut vakuutuslaskat	126	124
Vakuutusyhdistykset	6	5
Vakuutusmeklarit	76	87
Julkisyhteisöjen eläkerahastot	3	3
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	39	43
Vakuutussektori yhteensä	385	391
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä	1 096	1 098

Finanssivalvonta valvoo lisäksi mm. vakuutusasiamiehiä ja sisäpiiri-ilmoitusvelvollisuuden noudattamista.

Toimintakulut ja rahoitus

Toimintakulut ja rahoitus, 1 000 euroa	2016	2017*
Henkilöstökulut	15 982	15 489
Henkilöstösidonnaiset kulut	880	964
Muut kulut	3 416	3 522
Palvelut	863	1 013
Kiinteistökulut	1 319	1 321
Muut kulut	1 234	1 188
Poistot	583	912
Suomen Pankin palvelut	4 884	4 751
Kulut yhteensä	25 745	25 638
Toiminnan rahoitus		
Valvontamaksut	21 643	23 717
Toimenpidemaksut	1 527	1 828
Muut tulot	0	37
Suomen Pankin rahoitusosuus		
5 % kuluista	1 287	1 282
Edelliseltä vuodelta siirtyvä ylijäämä	2 786	1 499
Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä	- 1 498	-2 725
Rahoitus yhteensä	25 745	25 638

*Vuoden 2017 luvut ovat tilintarkastamattomia ja vahvistamattomia.

Määrätyt valvontamaksut

Maksuvelvolliset, 1 000 euroa	2016	2017
Luottolaitokset	10 536	8 879
Sijoituspalveluyritykset	1 080	1 266
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	1 554	2 118
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	1 631	2 297
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	265	338
Arvopaperikeskus	165	229
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	381	552
Rahoitussektori yhteensä	15 612	15 679
Henkivakuutusyhtiöt	1 025	1 310
Vahinkovakuutusyhtiöt	1 287	1 606
Työeläkevakuutusyhtiöt	1 735	2 220
Työttömyyskassat	1 038	1 334
Eläkesäätiöt ja -kassat	210	268
Sairauskassat ja muut vakuutuslaskat	72	96
Vakuutusyhdistykset	4	5
Vakuutusmeklarit	72	110
Julkisyhteisöjen eläkerahastot	474	623
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	169	228
Vakuutussektori yhteensä	6 086	7 800
Edellisiltä vuosilta siirtyneet ja muut oikaisut	- 55	238
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	21 643	23 717

Toimenpidemaksut

Maksuvelvolliset, 1 000 euroa	2016	2017
Luottolaitokset	58	33
Sijoituspalveluyritykset	60	73
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	846	806
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	165	221
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	53	50
Rahoitussektori yhteensä	1 182	1 183
Vakuutusyhtiöt ¹	47	345
Työttömyyskassat	20	18
Eläkesäätiöt ja -kassat	16	28
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	31	44
Vakuutusedustajat ²	222	181
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	9	29
Vakuutussektori yhteensä	345	645
Kaikki maksuvelvolliset yhteensä	1 527	1 828

¹ Henki-, vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöt

² Vakuutusmeklarit ja -asiamiehet

Eduskunnan kuulemiset ja säädösvalmistelulausunnot

Finanssivalvonnan asiantuntijoita kutsuttiin kuultaviksi eduskunnan eri valiokuntiin 30 kertaa. Finanssivalvonnalta pyydettiin 31 säädösvalmisteluun liittyvää lausuntoa sekä 75 muuta sen alaan liittyvää lausuntoa.

Diaari

Finanssivalvonnan diaariin vireille tulleet asiat (päätehtävät ja niiden suurimmat asiaryhmät)	Kpl
Hallinto	132
Sääntely	70
Valvonta	2 527
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Notifikaatiot; sivuliike- ja rajan yli toiminta	465
Yhtiöjärjestyksen, yhdistysjärjestyksen ja sääntöjen vahvistaminen ja muuttaminen	194
Esitteet	195
Yksityishenkilöiden asiakaskirjeet	233
Johdon sopivuus ja luotettavuus (fit & proper)	382
Tarkastus	28
Toimiluvan myöntäminen ja laajentaminen	32
Muut	296
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
Kotimainen yhteistyö	80
Ulkomainen yhteistyö	7
	3 025

Diaarin ulkopuolisessa vakuutusedustajarekisterissä käsiteltiin 529 uutta rekisteröintihakemusta ja 1 739 muutoshakemusta.

Finanssivalvonta

Snellmaninkatu 6, PL 103, 00101 Helsinki

Vaihde 09 183 51

Finanssivalvonta.fi • [Twitter.com/FIN_FSA](https://twitter.com/FIN_FSA)